

**ПАРАДОКСАЛЬНІ ВИСЛОВЛЕННЯ У ПРОЗІ ЛІНИ КОСТЕНКО:
ЛОГІЧНИЙ ТА ЛІНГВІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН
(НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ
«ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО САМАШЕДШОГО»)**

У статті описано мовні засоби творення парадоксальних висловлень у прозі Ліни Костенко; визначено, що найпродуктивнішими лінгвостилістичними засобами та прийомами мовної гри у парадоксальних висловленнях письменниці є оксиморон, антитеза, антифразис, гіпербола, метафора, персоніфікація, паронимазія і тавтологія. Розглядається парадокс як логічний та стилістичний прийом.

Ключові слова: парадоксальні висловлення, антиномія, абсурд, мовна гра, стилістичний прийом.

Творчість видатної української поетеси Ліни Костенко постійно привертала увагу лінгвістів: розглядалася ономастика (М.Р. Мельник), лексико-семантичне вираження концепту «природа» (І.М. Дишлюк), семантика та стилістичні функції кольоративів (Г.А. Губарева), власне ім'я як засіб інтелектуалізації поетичного мовлення (Л.П. Петрова), стилістичні функції запозичень (О.В. Степанюк) у її поетичному доробку тощо. Натомість проза Ліни Костенко, зокрема парадоксальні висловлення у романі «Записки українського самашедшого» (м. Київ, 2011р.) ще не були предметом окремого дослідження.

Парадоксальні висловлення в українському мовознавстві загалом надзвичайно мало вивчені й представлені лише дисертацією О.Ю. Жигadlo «Парадоксальні висловлення в англійському художньому дискурсі: лінгвокогнітивний та прагматичний аспекти» та статтями О.В. Ємець «Стилістичні засоби створення парадоксу в гумористичних текстах», де розвідку виконано на матеріалі творчості англійських поетів, В. Стехіної «Парадокси як мовна гра у сучасних медіатекстах», а також роботами О. Селіванової, яка на матеріалі фразеологізмів української мови описала кілька типів парадоксів (синтагматичний, парадигматичний, епідигматичний, аксіологічний і прагматичний), натомість російські учені присвятили низку праць побутуванню парадоксу: в есе й афоризмах М. Жванецького (О.Л. Колісніченко), у новелах Гі де Мопасана (В.П. Артамонов), у п'єсах О. Уайльда (О.К. Денисова), у творах О. Мандельштама (О.В. Якунін), у доробку В. Єрофєєва (А.Р. Габідулліна). Огляд праць засвідчує, що парадоксальні висловлення потребують дослідження з огляду на проблему співвідношення логічної схеми, яка покладена в основу висловлення, та її вербального втілення. Також парадокс як лінгвістична категорія становить своєрідний феномен, оскільки може розглядатись в аспекті його семантичного, прагматичного, фразеологічного та стилістичного потенціалів. Таким чином, *актуальність* теми зумовлена необхідністю вивчення логічних та

лінгвостилістичних особливостей парадоксальних висловлень у прозі Ліни Костенко.

Мета статті – виявити й типологізувати (з огляду на специфіку логічних відношень та властивостей) парадоксальні висловлення у прозі Ліни Костенко (на матеріалі роману «Записки українського самашедшого»), а також визначити лінгвостилістичні засоби і прийоми мовної гри у парадоксальних висловленнях письменниці.

Світоглядна ситуація початку ХХІ ст. спричинила появу в художній літературі парадоксальних систем, що пов'язані з осмисленням кризових явищ у соціальному й культурному житті нації. Тому не випадково, на нашу думку, провідним жанром у творчості Ліни Костенко на сучасному етапі став роман, адже велика епічна форма надає митцю можливість на тлі широкої картини соціальної та політичної дійсності відтворити самотність світосприйняття свого народу. Мова роману – незамінне джерело і засіб виокремлення суттєвого у відносинах зі світом, оскільки з рівня буденності естетично опанована митцем дійсність надає описуваному небайдужості.

Специфіка парадоксальності у романі «Записки українського самашедшого» пов'язана не лише із загально логічними принципами мислення, що знайшли своєрідне відображення у поезиці Ліни Костенко, але і з внутрішньою парадоксальністю національної української свідомості, яка передусім визначається способом життя сучасної України, її поліетнічністю, розмаїттям суспільних рухів, поєднанням, здавалося б, непоєднаних реалій, різноманітністю політичних та життєвих сценаріїв. Парадоксальні висловлення в романі є реакцією письменниці на швидкоплинне життя в Україні та світі на межі епох, на неоднозначні пошуки національної ідеї, бурхливе становлення молодого держави. Описуючи парадоксальні, часом абсурдні ситуації, Ліна Костенко не втрачає віри в українців, віри у можливість, що відкриваються перед українським народом.

Загалом парадокс як «фундаментальна структура художнього універсуму», ґрунтуючись на суперечності усталеним уявленням, ідеологічним і культурним кліше, якнайкраще допомагає «зірвати маску», зруйнувати видимість і досягти істини. Можливість появи парадоксу в тканині художнього тексту існує лише за наявності певного (комічного, парадоксального, абсурдного) контексту ситуації.

Одним із напрямів вивчення логічних відношень та властивостей парадоксального висловлення є дослідження співвідношення понять «алогізм» і «мовна гра» та взаємозв'язків між ними.

Алогізм (від гр. а – префікс, що означає заперечення, відсутність і *logiōmos* – судження, вислів) несумісність, яка породжується невідповідністю граматичного руху мови значеннєвому; що-небудь безглузде; те, що суперечить логіці [9, Т.1, 35]. Саме на порушенні логіки ґрунтується більшість парадоксальних висловлень: «*Діапазон гіршого у нас безмірний, так що межі терпіння практично нема. Поняття ж кращого співвіднесене з гіршим, отже, завжди є люфт для надії*» [3, 10]. Протиставлення «гірше – краще» у наведеному висловленні умовне і лише за неуважного прочитання може

видатися логічним. Порушують звичні причиново-наслідкові зв'язки словосполучення «*діапазон (...) безмірний*», «*межі терпіння (...) нема*», «*люфт для надії*». Метафоричність, образність подібних висловлень, численні алюзії вимагають від читача особливої уваги, напруженої інтелектуальної праці, інколи – неодноразового прочитання. У такий спосіб письменниця здійснює естетичний вплив на інтелект читача, змінюючи його світогляд акцентуванням на алогічності й абсурдності життєвих колізій. Такі напружені відношення між елементами стилістичної системи роману породжують ефект прихованого в тексті «таємного» смислу. В основі подібного текстотворення – своєрідна умоглядна гра авторки з читачем, оскільки поряд з парадоксальними письменниця уживає іронічні висловлення, що не порушують законів логіки, як-от: «*Але ж, якщо я не виживу, то людство й не помітить, а якщо людство не виживе, то й мені гаплик*» [3, 44].

Загалом під *мовною грою* розуміють «особливу форму лінгвокреативного мислення, яке є результатом запрограмованого порушення мовної схеми й свідомого відхилення від мовної норми з метою досягнення певного ефекту (найчастіше комічного)» [12, 9]. Таким чином, мовна гра свідомо і цілеспрямовано руйнує мовні шаблони [13, 2], що призводить до алогічності мовних одиниць, тобто до порушення усталених уявлень про логічні зв'язки між предметами та явищами дійсності.

Мовна гра у парадоксальних висловленнях Ліни Костенко ґрунтується на таких мовностилістичних прийомах:

1) *гіперболі* (образному перебільшенні, яке виявляється у тому, що якась ознака приписується предмету такою мірою, якою вона реально йому не властива і не може бути властивою [6, 337]) «*Бо стільки вже наговорено, до цілковитої втрати смислу*» [3, с.6];

2) *антитезі* (риторичній фігурі, що полягає у зумисне підкресленому зіставленні двох протилежних, але пов'язаних між собою понять, явищ, речей, ідей та образів для підсилення вражень, для більшої переконливості [6, 367]), в основі якої зіткнення абсолютних та контекстуальних антонімів: «*...теща вдячно киває і варить нам смачні селянські обіди з наших міських інгредієнтів*» [3, 7], «*Добре людям, які пробігають повз факти. А я проходжу крізь них*» [3, 28], «*А що я їй скажу, крім того, що хотів би помовчати?*» [3, 138]; «*Для них людина померла – це людина воскресла*» [3, 165], «*У них є філософія смерті. А у нас немає навіть філософії життя*» [3, 165], «*Чи варто витратити своє життя на життя не своє?*» [3, 335];

3) *антифразисі* (тропі, що полягає в навмисній заміні семантики (значення), емоційно-оцінних відтінків слова, словосполучення або речення чи запереченні значення, ставлення його під сумнів; цей засіб здебільшого є мовним засобом вираження іронії як виду комічного [13, 633]). При антифразисному вживанні частини висловлювання перебувають в асоціативних антонімічних відношеннях з попередньою чи наступною частиною фрази, внаслідок чого і створюється несподіваний іронічний ефект, а пряме значення усувається чи стирається взагалі: «*Бо де ж іще на планеті є така чорнобильська зона, що там, де й не зона, все одно зона?*» [3, 212], «*Така наша*

посттоталітарна доля – говорити про дружбу на цвинтарях» [3, 214], «Виникають якісь культу і культики. Речники порожнечі приколюються в епатаж» [3, 105], «I є вже три Рухи, які рухаються врізнобіч і закликають до єдності» [3, 27].

4) **оксимороні** (троп, що полягає у поєднанні слів з протилежними або й просто взаємовиключними значеннями для вираження нового цілісного поняття чи окремого явища, в оригінальній формі привертаючи увагу до його суперечливої природи [11, 400]) «...її не визнають потерпілою стороною, бо не певні, що труп умер насильницькою смертю» [3, 8]; «Вона німо кричить, але світ не чує» [3, 197];

5) **градації** (стилістична фігура певної будови, в якій кожна наступна частина посилює (або послаблює), нагнітає смислове чи емоційно-експресивне значення[6, 434]) «Найбільше боюся приниження, цей страх мене теж принижує» [3, 9]; «Там вулкан. Там землетрус. Там садист з'їв мазохіста» [3, 17]; «Між мною і тобою буде дистанція, між тобою і твоїм сином – прірва» [3, 98], «Нова ера набуває динаміки. З кожним днем вона все новіша» [3, 195];

6) **метафори** (мовному явищі, що має когнітивне підґрунтя і є використанням мовного знака однієї концептуальної сфери на позначення складника іншої, яке зумовлене асоціаціями за подібністю чи контрастністю [4, 32]) «Центрифуга ідіотизму, голова йде обертом» [3, 12]; «Добре, що Господь увімкнув нам ближнє світло свідомості, бо якби дальнє, схибнутися можна» [3, 14], «Коли починається смерть культури, настає культура смерті» [3, 44]; «Як зупинити рух на глобальних магістралях біди?» [3, 279], «Можливо, його математична свідомість не сприймає суми абсурдів» [3, 223];

7) **персоніфікації** (різновиду метафори, в якому ознаки істоти переносяться на неістот [6, 377]) «Проблеми ж – як божевілля. Буйних ще можна вилікувати, а тихопомішані – то вже навік» [3, 11];

8) **алюзії** (художньо-стилістичного прийому, відсилання до певного літературного твору, сюжету чи образу, а також історичної події з розрахунку на ерудицію читача, покликаною розгадати закодований зміст [5, 30].) «Вчора по телебаченню покзали Феміду із зав'язаними очима. Все знали давні греки, і про нашу прокуратуру теж» [3, 17];

9) **параномазії** (стилістична фігура (звукова метафора), що досягається майстерним використанням близьких за звучанням, але різних за значенням слів [6, 445]) «У нас, як завжди, енергетична криза. Електорат сидить без електрики» [3, 18], «Почуваюся ехолотом у болоті. Ловлю сигнали зі світу, а вони дедалі глухіші й зловісніші» [3, 59], «Тепер єдиний критерій – умовні одиниці. Відтак безумовних цінностей нема» [3, 191]

10) **тавтології** (неусвідомленого, мимовільного або, навпаки, навмисного повтору в межах словосполучення, речення того самого чи однокореневого слова (формально-семантична тавтологія) або різнокореневих слів з тотожним, аналогічним і подібним значенням (семантична тавтологія) [10, 625]) «Будні роблять людей буденними» [3, 21], «...всі ми оновимося душею. Все-таки тисячоліття буває раз на тисячу років» [3, 21], «...вони все

історичну свідомість формують. І хто? Несвідомі власної несвідомості» [3, 27], «Я втрачаю терпіння терпіти» [3, с.153], «У моєму житті для мого життя місяця не було» [3, 200], «І що воно таке? Компенсуючі потужності нічого не компенсують. Гарантуючі гаранти нічого не гарантують» [3, 356], «У нас свої своїх заклювали» [3, 94];

11) трансформації фразеологічних одиниць: «А з того каміння, що за пазухою, держави не збудуєш» [3, 94], «Людям не те що позакладало вуха – людям позакладало душі» [3, 222].

Однак алогізм як ознака висловлення не обмежується лише мовною грою, а й включає вирази, які О. Селіванова визначає терміном «**парадокс**», що «не є навмисною грою слів, а когнітивною та психічною здатністю людини створювати знакові засоби, смислові зв'язки між складниками яких не відповідають реальній картині світу і демонструють суперечливість буквального і фігурального способів позначення» [8, 187]: «Огидна річ – наша терплячість. Наша звичка відмовляти собі у всьому. Так все може відмовитись від нас» [3, 58]; «Живемо в дуже густому розчині хамства, скоро випадемо в кристал» [3, 136]. Тож, якщо парадоксальною є думка – то такий вислів може бути кваліфікований як класичний парадокс, якщо ж думка істинна, але виражена у формі парадоксу – то це афоризм, а парадоксальність у такому випадку – це стильовий прийом. Афоризм утверджує вічні гуманні життєві принципи, а парадокс має на меті привернути увагу до невідповідності буттєвих явищ, до абсурдності подій та вчинків, здивувати незвичністю, не переймаючись логічністю думки. Так, висловлення «Ми їздимо на природу, в Гідропарк, за місто, але я нікуди не можу поїхати від себе» [3, 7] є істинним щодо першого, другого та третього твердження і хибним для четвертого через невідповідність логіці класифікації. Парадоксальність мовних одиниць у наведеному висловленні інтерпретується з огляду на потрійний підхід до розуміння істини висловлень, що має логічний, лінгвістичний та прагматичний аспекти. Порушення логічних, лінгвістичних та прагматичних очікувань читача відбувається й у висловленнях «Моя дружина гарно вписується в дизайн іномарки» [3, 7]; «Ми статисти духовної пустелі» [3, 15].

Суперечливість між значеннями номінативних одиниць у структурі парадоксальних висловлювань дає змогу тлумачити їх як семантичну аномалію. Саме тому однією з найбільш граничних форм парадоксу вчені вважають *антиномію* – «суперечність між двома твердженнями, що взаємно виключають одне одне, але кожне з яких однаковою мірою логічно довідне в даній системі» [9, Т.11, 666]. До парадоксальних висловлень, що містять антиномію відносимо: «Тісно робиться на планеті, людство витісняє саме себе» [3, 71]. У наведеному висловленні твердження «на планеті тісно» і «людство саме себе знищує (витісняє)» окремо одне від одного є істинними, але у поєднанні вони становлять суперечність. «Все має свої історичні корені. Часом їх хочеться висмикнути» [3, 156]. Перше твердження є істинним, друге також є істинним, але за умови існування окремо від першого, адже у прямому значенні «корені» можна висмикнути, а «історичні корені», тобто «корені» у переносному значенні – ні.

Формулюючи парадоксальні висловлення, Ліна Костенко перевіряє здатність читача впоратися зі станом речей у суспільстві та змінити звичний порядок, який припасовує людину до матеріальних цінностей, а не матеріальні цінності до людини. Тобто парадоксальні висловлення сприяють естетичному проникненню у «беззмістовний жах» абсурду і провокують «страх і співчуття», одночасно долаючи їх (тобто виконують своєрідну функцію «катарсису»): *«Обростає абсурдом. Ядерну зброю віддали, державу розікрали, чекаємо інвестицій у власну економіку. Танки продаємо у Пакистан, гладильні дошки купуємо в Італії. Проводимо військові навчання, а влучаємо ракетою у власні Бровари. (...) це вже не хроніка подій, це документальний фільм жахів»* [3, 12], *«Скоро людство, як той святий Діонісій, ітиме з власною головою в руках, а на плечах у нього буде віртуальна голова, набахтурена абсурдом безвиході»* [3, 14]. Взаємодія і взаємопроникнення логічного і образного мислення починається з «усвідомлення суб'єктом, що пізнає, безвиході ситуації, яка склалася на конкретному мисленнєвому етапі» [2, 101]. У такому випадку допомагає компенсація, що «розділяє умови розгляду об'єкта на ті предмети, що піддаються логіці, і ті, що підпадають емоційно-естетичній оцінці суб'єкта» [2, 101].

Таким чином, «абсурд – це не відсутність змісту, а зміст, що є неявним» [1, 282]. Парадоксальність станів, процесів, подій та їх оцінок спустошує душу, нівелює індивідуальність головного героя роману у світі, де цивілізація замкнена у цінностях матеріальних пріоритетів, де переважною є тенденція до знеособлення й уніфікації свідомості, що доводить будь-яку життєву ситуацію до абсурду, до цілковитого безглуздя: *«Дітям, потерпілим від Чорнобиля, видали вітаміни»* [3, 7], *«Найкращий подарунок отримали ветерани та інваліди війни – віднині їх ховатимуть безплатно»* [3, 47] *«Знову чутки про інопланетян (...) Скоро скажем: «Алло!», а у відповідь: «НЛО»* [3, 167], *«Я думаю, що якби мене не було, то мені було б легше»* [3, 173], *«Паніка взагалі – річ страшна, а глобальна тим більше. У літаках уже цукор до чаю не подають, бо він білий»* [3, 183]; *«І хоч рік уже не Змії – якогось любителя рисової настоянки у Китаї вкусила маринована гадюка»* [3, 199], *«У Нідерландах узаконили евтаназію, тобто милосердне вбивство. Бо немелосердне вже узаконене скрізь»* [3, 210], *«А це вже й відділ боротьби зі злочинністю підпав під підозру в злочинності»* [3, 248], *«...військове відомство ініціює розробку екологічно чистих куль, які не містять свинцю. Тому що свинцеві кулі завдають шкоди здоров'ю убитих»* [3, 306], *«Я нічого не боюся. Я боюся тільки причетності до ідіотів»* [3, 326]. Особливість наведених парадоксальних висловлень, які привертають увагу читача до абсурдності певних буттєвих явищ, у структурі поезики твору пов'язана з поєднанням веселості й відчаю персонажів у зв'язку з «агонією» культурного і політичного космосу України у столітті/тисячолітті, що минає.

Ліна Костенко залучає до художньої тканини роману такі парадоксальні висловлення, правильне декодування яких передбачає знання читачем прагматичного контексту, який виражає певну ситуаційну колізію і ґрунтується на порушенні різних аспектів комунікативного контексту: *«Якби я знав, був би*

давно повісився, і вона б мене любила ще більше» [3, 180]. (Головний герой здійснює невдалу спробу самогубства. Отямившись, бачить, як упадає за ним дружина); «У Ватикані у святого Петра украли ключі від раю. Пекло, я так розумію, не замкнене» [3, 273] (У Ватикані 13.03.2003 р. у мармуровій статуї апостола Святого Петра загадково щезла ліва рука, у якій він тримав ключі від раю); «Бо вже Конституційний Суд шляхом казуїстичних маніпуляцій винайшов для нього таку можливість – вважати третій термін за другий, бо перший пройшов не за цієї Конституції, через те допустимі будь-які реституції. Тим паче для нації, звиклої до профанації» [3, 357]. Розуміння наведеного парадоксу можливе лише за умови обізнаності з прагненням президента будь-що зберегти владу, шляхом переобрання на третій, четвертий тощо терміни. Іронічного забарвлення тексту додає внутрішня рима: «Конституції – реституції; нації – профанації». Парадоксальне висловлення «Люди не знають, кого вибирати, бо не можна ж вибирати когось з нікого» [3, 372] передбачає розуміння ситуації, за якої на вибори не було висунуто жодної достойної, на думку головного героя, кандидатури. Інколи Ліна Костенко вдається до розлого опису ситуації, абсурдність якої зумовила появу парадоксу: «Мільйони прочан з'їхалися на Великий Хадж. Після молитви на горі Арафат здійснили обряд побиття камінням диявола. Але ті, що вже побити диявола, і ті, що ще не побити, не змогли розминутися і побилися між собою. Геніальна метафора. Диявол сміявся до сліз» [3, 267].

Наведені приклади засвідчують, що парадоксальні висловлення у романі Ліни Костенко як логічний та лінгвістичний феномен характеризуються високим рівнем непередбачуваності, є носіями образності, виразності, їм властивий широкий діапазон емоційних відтінків. Тексту парадокси додають дотепності і стилістичної довершеності, роблять його змістовно і стилістично яскравим. Парадоксальні висловлення є ознакою індивідуального мовостилю Ліни Костенко, оскільки дають змогу авторці виявити в об'єкті, який пізнається, різні категорії, що досягаються з одного боку пізнавальним завданням і логікою письменниці, а з іншого – її художньо-образним мисленням, яке підпорядковується єдиній меті – спільному з читачем пошуку істини.

Таким чином, парадокс у Ліни Костенко – це художнє втілення неадекватності дійсності та авторського ідеалу. У такий спосіб парадоксальні висловлення є одним з ефективних засобів подолання автоматизму думок, культурних і світоглядних стереотипів, усунення усталених умовностей. Перспективним видається дослідження парадоксальних висловлень як своєрідного діалогу з історико-культурним і художнім контекстом, з огляду на його глибоке парадоксальне переосмислення в ідейній системі твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: Навч. посібник. / Г.Й. Давиденко, Г.М. Стрельчук, Н.І. Гричаник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 504 с.

2. Количева Т. В. Мислення і уява як процеси, що формують індивідуальне пізнання // Науковий вісник Харківського пед. ун-ту імені Г.С. Сковороди. Сер. : філософія. – Харків : Вид-во «ОВС». – 2001. – Вип. 8. – С. 99–105.
3. Костенко Ліна. Записки українського самашедшого / Л. Костенко. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. – 416 с.
4. Кравець Л. В. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. : монографія / Л.В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 416 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
6. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : Підручник. / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько – К. : Вища школа, 2003. – 426 с.
7. Санников В. З. Русский язык в зеркале языковой игры. – М. : Языки русской культуры, 1999. – 544 с.
8. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти): монографія / О.Селіванова. – К.– Черкаси : Брама, 2004. – 276 с.
9. Словник української мови в 11- ти томах / [уклад. В. Винник, В. Градова та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970-1980. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua>
10. Тараненко О. О. Тавтологія // Українська мова. Енцикл. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» імені М.П. Бажана, 2000. – 752 с. – С. 625.
11. Тараненко О. О. Оксиморон // Українська мова. Енцикл. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» імені М.П. Бажана, 2000. – 752 с. – С. 400.
12. Усолкіна А. В. Языковая игра как текстообразующий фактор : автореф. дис. ... канд. филол. наук / А.В.Усолкіна – Екатеринбург, 2002. – 20 с.
13. Хоменко Г. Є. Антифразис як засіб експресивізації сучасних інформаційних текстів // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького нац. ун-ту – Вип. 9 – 2013. – С. 632–637.
14. Цикушева И. В. Феномен языковой игры как объект лингвистического исследования / И.В. Цикушева // Известия Российского гос. пед. ун-та имени А.И. Герцена. – СПб., 2009. – № 12 (90): Общественные и гуманитарные науки (философия, история, социология, политология, культурология, искусствоведение, языкознание, литературоведение, экономика, право). – С. 169–171.

В статье рассматриваются языковые средства используемые для создания парадоксальных высказываний в прозе Лины Костенко; определено, что наиболее продуктивными лингвостилистическими средствами и приемами языковой игры в парадоксальных высказываниях являются оксиморон, антитеза, антифразис, аллюзия, гипербола, метафора, персонификация, тавтология. Рассматривается парадокс как логический и стилистический приём.

Ключевые слова: парадоксальные высказывания, антиномия, абсурд, языковая игра, стилистический приём.

The article describes the means used for creation of paradoxical expressions in poetic text (on the basis of prose by Lina Kostenko); the article states that the most productive linguo-stylistic means of paradoxical expressions are oxymoron, antithesis, hyperbole, metaphor and personification.

Keywords: paradoxical expressions, prose text, oxymoron, antithesis, hyperbole, metaphor, personification.